

Ikonu gleznotāju dzimtas stāsts

Vai vienmēr zinām, kas esam un no kurienes nākam? Mans stāsts ir par senu, piemirstu, taču pēdējā laikā atkal atminētu dzimtu — ikonu gleznotājiem Froloviem.

Vecticībnieku ienākšana

Baznīcas postīja, dedzināja un garīdzniekus izsūtīja trimdā ne jau tikai padomju laikā, bet arī agrāk. Jau 17. gadsimtā pēc baznīcas koncila vecticībnieki tika vajāti. Carienes Sofijas laikā sākās īstas represijas, un vecticībnieku masas devās no Krievijas uz mūsdienu Latgali un Zemgali. Dibinājās vecticībnieku draudzes. «Kurzemes hercogistē organizētas vecticībnieku masas parādījās 1659. gadā, bet 1660. gadā Ligiņišku ciematā (netālu no Daugavpils) tika uzcelta pirmā vecticībnieku baznīca — lūgšanu nams.»

Ir versija, ka šajā laikā tagadējās Latvijas teritorijā ieceļo arī Gavriļa Frolova senči, jo kāds Frols Latgalē nopērk zemi. No viņa vārda arī cēlies vietvārds «Frolovka».

No Froļa tālākajiem pēctečiem zināms Kondrats Frolovs, kurš, pēc Igaunijas krievu gleznotāju V. Semerjakova un A. Strahova teiktā, bijis ikonu gleznotājs. Viņa brālis Jēkabs un dēls Jefims tāpat kļuvuši par ikonu gleznotājiem. Jefima ģimenē Čerņigovas guberņas Novozibkovas ciema Mitjkovkā 1854. gadā piedzimst dēls Gavrils. Kad viņam apritējuši 14 gadi, kuplā ģimene pārceļas uz Režicu (Rēzekni). Reliģiozajā ģimenē valdīja strikti noteikumi. Viens no tiem attiecās uz meitām — viņām apprecoties bija jāpatur tēva uzvārds Frolova. Visi dēli saglabāja uzticību vecticībnieku paražām, kaut katrs izklīda uz savu pusi — Timofeja pēcteči dzīvo Daugavpils apkārtnē, arī Krāslavā, Mellužos, Maskavā. Sergejam piederēja Vainovas muiža. Vitebskas guberņā dēli Gavrils, Tits un Dāvids

palīdzēja tēvam, lūgšanu namā mācījās seno nošu rakstu, baznīcas dziedāšanu. Dāvids paliek Vitebskā un kļūst par advokātu. Gavrils un Tits dodas uz Rezekni.

Pēc tēva nāves 1875.gadā, Tits un Gavrils nokļuva Maskavā, kur Preobraženska kapsētas vecticībnieku draudzē atvēra ikonu darbnīcu, 1879. gadā atgriezās Rēzeknē, taču 1887 (1890) laika pārbrauca uz Rajas ciemu Igaunijā pie Peipusa ezera. 1894. gadā Gavrils saņēma ikonu glezniecības meistara nosaukumu un atvēra ikonu gleznotāju skolu. Visām Frolovu gleznotajām ikonām otrā pusē ir zīmogs. Tēvam tas bija ovāls, dēliem — apaļš.

Sakrāla un monumentāla

Te jāpiemin, ka par vecticībnieku ikonu koncepcijas pamatu kļuva 1551. gada Stoglava koncila 43. noteikums. Tas paredzēja, ka ikonas jāglezno pēc senkrievu un Bizantijas sakrālās mākslas paraugiem. Par svarīgu elementu kļuva savdabīgais svētīšanas un krusta mešanas veids — ar diviem pirkstiem. Un vēl: «Pamorjes ikonās krusti svēto rokās un baznīcas kupolos vienmēr bijuši ar astoņiem galiem, trīsdalīgi.»

Gavrilu Frolovu var pieskaitīt Pleskavas–Novgorodas ikonu glezniecības skolai. Viņa skolnieks P. Safronovs rakstīja: «Frolovs kā smalka un cildena amata īpašnieks bija populārs ne tikai Pričudjes robežās. .. pasūtījumus saņēma no Pēterburgas, Maskavas, Polijas, Krievijas dienvidiem, (..) Francijas un Amerikas. Viņa daiļrades virsotne ir vecticībnieku baznīca Rajas ciemā, lūgšanas namā ir ap 200 ikonu, ko veicis gandrīz viens pats.» Gavrilam izdevās pašam savākt ziedojumus baznīcai, to uzcēla 20. gadsimta 20. gados. Lūgšanu nams nodega 2. pasaules kara laikā, taču patlaban atjaunots, bet dievkalpojums joprojām iezvana vecajā zvanu tornī, kurš palicis laika neskarts. Mājā līdzās baznīcai izveidots G. Frolova muzejs.

Viņa darbi saglabājušies daudzu valstu muzejos — Dānijā, Vācijā, Vatikānā, Maskavas Tretjakova galerijā, Pēterburgas Ermitāžā, Krievijā, Lietuvā, Latvijā. Viņa darbi ir arī privātās kolekcijās — gandrīz katrā Rajas ciema mājā bija Gavriļa Frolova gleznota ikona.

Saknes meklējot

Gavriļa Frolova dzīves beigas ir neskaidras. Runā, ka viņš miris 1930. gada 15. vai 28. septembrī. Taču vajāšanas turpinājās. Viņa brālis, par advokātu Vitebskā kļuvušais Dāvids, padomju laikā tika apcietināts, jo bija vecticībnieks, turklāt turīgs. Ģimeni — sievu Jevgēņiju ar trim mazām meitiņām — ziemas laikā izraidīja no mājām. Vīrs mira 1933. gadā cietuma slimnīcā, bet Jevgēņija ar bērniem pēc kara apmetās uz dzīvi Rīgas Pārdaugavā.

Sākās cita dzīve, par veco bija jāklusē. Dzimta, gēni — vai tie ko izsaka, liecina? Jaunībā tie šķiet mazsvarīgi, tomēr, gadiem ejot, gribas ko vairāk uzzināt par senčiem un sevi. Esmu laimīga, ka meklēju patiesību, līdz atradu, ka esmu Gavriļa Frolova brāļa Dāvida meitas meita. Esmu lepna, ka varu jums pastāstīt par savu dzimtu: ikonu gleznotāju dzimtu. Esmu pateicīga, ka ir cilvēki, kuri saskatījuši Gavriļa Frolova talantu. Pricājos par Natāliju Rešetņikovu, kuras maģistra darba «Brāļu Frolovu ikonas «Trīsroku dievmāte» konservācija» fragmentus izmantoju šajā rakstā, un liels paldies par pētniecības darbiem V. Ņikonovam.

Baiba Leite, «Latvijas Avīze»

Pirmdiena, 16. janvāris (2006) 00:05

Raksts izdrukāts no Apollo portāla